

מסורת הש"ס

אור לארבעה עשר

פרק ראשון פסחים יב.

עין משפט נר מצוה

פסח א"י פ"א מהלכות
עדות הלכה ד סמנ
עין קט:
צ ב א"י פ"ב מהלכות
עדות הלכה ח:

מוסף רש"י

באיו שבע. של יוצל
(סנהדרין ט). באיו שנה.
של שבע (שם) בכמה
בחדש. נעשרים או
נעשרים ותשעה (שם)
באיו יום. של שנה, חף
על פי שאלמו בן וכן
בחדש, חף על פי כן שאלון
לכן באיו יום שבע
היה, לפי שכל שבע הללו
באות להביא ליד היום
ושמא על עדים להיומן ואין
מעלן על לכן משנין של
משל אם היו אלו עמון
אזו היום נמקום אחר,
ובשאלון אחר באיו יום
ואם אומרים ביום פלוני,
מכרם עדי היום להיום
(שם). באיו שנה. של
יום, שמה און עדים להיומן
לכל היום של עדים להיומן
אזוה שנה (שם). באיו
מקום. שזו היא המועלת
להביא את כל החקירות
להיום דנלאו הכי לא
החזיקו (שם). חקירות
אמר אחד מהן איני
יודע עדות בטילה.
דשבע חקירות מקראי
נפקא לן ובענין בטילה
שמהל יכול להיומן, דאזוה
כחשם בכו וכוין דאמר
איני יודע אי אמת יכול
להיומן בלאתה חקירה,
וכוין דאי אפשר לקיים
בה מלות היום באזוה
העדות ככלל לא עדות
נעלן וזמנן עד שומן
כולן דלאמרין בנמ' מכות
(ה): מנין שאליון
שמהל תלמוד לומר עדים
(סנהדרין ט). כל עדות
נעלה בעמלה, הוא וכן
פטורין (שם). בדיקות.
אפילו אמר כולם אין אנו
יודעין, מלות היום ראייה
לחקטים כן דלון מלואי
אלא בחקירות לומר עמנו
היימם בלאתה שנה נמקום
אחר (שם).

רבינו חננאל (המשך)

אדם משה שנה של יום
עד שנה שניה, ומשה
יום, והיבין לור' מאיר
שתי שעות חסר משהו,
ולר' יהודה שלש שעות
חסר משהו, כיצד לר'
יהודה אם יעידו בשעה
שניה של יום, צריכין
המזמין להעיד כי עמנו
היימם משעה שניה עד סוף
משה רביעית, ואם יעידו
בשלישית יאמרו עמנו
היימם משעה שניה עד ה',
ואם יעידו בשעה ד' יאמרו
עמנו הימם משעה שניה
עד שעה ששית, כשם שיש
לומר טעו לפסחם ג' שעות
חסר משהו, כך י"ל טעו
לאחר, וכל היבא דאכא
למחלי בטעות תלין ולא
קטלין, אלא אם יעידו
המזמין שהיו עמון כדי
שיתכן שיטעו, אבל אם יעידו בשעה ה' אין נותנין שלש שעות שהן ה' ורשיתו ושביעיתו בטעותם. למה שבחמש חמה
במורה, ובשבע חמה במערב, ואין אדם טועה בזה, וכענין הזה נותנין למעיד בשעה שביעית, ולא יזמין אלא אם כן יעידו
עליהם כי עמנו הימם משעה שביעית עד שעה עשירית. ואם יעידו בשעה ט' לא יזמין, אלא עד שיעידו שיהיו עמון משעה
שביעית עד שעה י"א, ולמה שנינו אחד אומר בשתי שעות ולא שנינו אחד אומר בשעה ראשונה, לפי ששעה ראשונה שהוא
שחית ושעה י"ב שהוא ערבית אין אדם טועה בהן. ודיוקן' הני מילי מדקדקין ר' יהודה אחד אומר ב' ואחד אומר ב'
עדות קיימת, ואמר רבא במעשה כי הוה בחולת ג' שעות הוה, וטעי האי דאמר ה' ג' שעות חסר משהו ראשונה. אי בסוף
ה' הוה משעה, והאי דקטני ג' טעי ג' שעות חסר משהו לפניו ומצטרפי, ש"מ דטעי אדם זה השיעור לפניו ולאחריו, וכענין
הוא אליבא דר' מאיר שתי שעות חסר משהו, וזולתי השעות שאין כן אדם טועה בהן, כגון שעה ראשונה שאין אדם טועה
בה שהיא ג', וכישי ד' וכיוצא בה.

שלש והאי דאמר בתחילת חמש טעי שעה רביעית ומשהו של סוף
שלש אי נמי בתחילת חמש הוה והאי דאמר בסוף שלש טעה שעה
רביעית ומשהו: **לשמעסא**. דלכ"י: **אמר**. רבא וכי אפשר לומר
שלין תולין טעות אלא משהו לר' מאיר ושעה ומשהו לר' יהודה א"כ

האיך אתה מנכר עדותן מי אמר
לך שזה המקדים נתכוין לסוף השעה
והמאחר נתכוין לתחילת השעה כדי
לקרנן זה אלל זה ולצרך עדותן שלל
תהא צנייחן אלא שיעור טעות
האדם ומה אילו דייקת דבני סהדי
לחלק עדותן מניית למימר האי דאמר
שלש בתחלת שלש והאי דאמר
חמש בסוף חמש ויש חילוק צנייחן
שלש שעות חסר משהו וכוין דלון
אדם טועה כל כך נחלקת עדותן והוא
מוכחשם ואל קטלין ליה להאי ואין
ניקום ונקרב עדותן כדי שיהרג זה (ט):
והא רחמנא אמר והלילו העדה.
את הירוצ' למחשפין לזכות אלא ודאי
מקאמר עדותן קיימת ש"מ דסבירא
לכו דלפי' אתה ממלחן כמו אשר מוכל
ולומר שהמוקדם נתכוין לתחלת
השעה והמאוחר לזכרם יש לך תלמות
נבטות ופליג יכול להכחישם שאלם
טועה בכל זאת: **אלא אמר רבא**
לר' מאיר (א) אדם טועה. כל מה
שאתה יכול לחלק את אלו שהיה מקיים
עדותן דהיינו שתי שעות חסר משהו
ומשום הכי עדותן קיימת דכי נמי
אמרת זה שאמר שמים בתחלת
שמים וזה שאמר שלש בסוף שלש
כל רגעים צנייחיים שאירע המעשה
צקן יש לאלו לטעות ולומר כמו
שאלמו: מעשה כי הוה אי בסוף
שלש אי בתחילת שמים. כלומר
לא מביעיה אס היה המעשה בסוף
שמים או בתחילת ג' דטעות מועטת
הוא דלן נמי נאמר: האי בתחילת
שמים אין כאן טעות אלא שעה והאי
נמי אמר בסוף שלש אין כאן

טעות אלא שעה אלא אפילו הוה מעשה בתחילת שמים והאי דאמר שלש בסוף שלש ויש כאן טעות שתי שעות חסר משהו אפי' הכי אין כח
לנו לזטלן שאף בך אדם טועה (י). ולר' יהודה נמי כ' ובהאי ענינא דפרישית דמי נמי מרחקת לכו בכל היכולת אכתי טעו בהכי דהיינו
שלש שעות חסר משהו מעשה כי הוה כ' כלומר בכל מה שאתה יכול להרחיק אפי' האחד אמר שצאזזה שעה היה המעשה אין עד
הרחק ממנו מוכחש דטעו בהכי: היו צודקין אוסו (י). לעדי נפשות: **בשבע חקירות**. מקראי נפקא לן בסנהדרין בזהו פירקא
(ד' מ): **שבע**. שמיטה. באזו שמיטה של יוצל שיש צו שבע שמיטות: באזו שנה. של שמיטה: באזו חורש. בשנה: **בכמה**.
מים בחורש: באזו יום. בשבת באחד בשבת או בשלישי בשבת או א' מן האחרים: **ופניא** (ט) מה בין חקירות לבדיקות.
דקמי הם מכירין אתם אותו התריסם צו כמה הרגו צסיף הרגו או צאריין הרגו כליו שחורים או לננים וכל המרצה צצדיקות
הרי זה משוצח ומה בין חקירות הקן שבע קמיימא לצדיקות אחרנייתא: **חקירות אמר אחד** (י) איני יודע. באחת מהן ואפי' צשעות
אומר איני יודע עדותן בטילה: **דהויא ליה עדות שאי אסא יכול להיומה**. דרחמנא אמר" ודרשו השופטים היטב והנה עד שקר העד וגו'
ועישים לו כאשר זמם לעשות וגו' עדות שאתה יכול לקיים בה תורת הוהה היו עדות ואי לא לא והוהה אינה אלא בעמנו הייתם בלאתו
היום ובזאתה שעה שאתם אומרים שראיתם עדות זו במקום זה הייתם עמנו במקום פלוני וכי אמרי באחת מהן אפי' בחקירות דלזיו שעה
איני יודע שוב איך יכול לומר לו עמי היית באחתה שעה. וא"ת אתה יכול להזימה ע"י היום אס יצאו עדים ויאמרו כל היום הייתם עמנו
מיהא צזרה הוהה מן חקירות האותה ורחמנא רבי שבע חקירות בגזרה שוה דהיטב צבנהדרין (מ). **בדיקות**. כי אמרי
אין אלא יודעין עדות שאתה יכול להזימה היא שאין ההומה תלוייה אלא בחקירות דמה עמנו הייתם יש לומר בכלים שחורים או לננים:
ואי אמרם טעי איניש כולי האי חקירות דלזיו שעה נמי. אין לך בה הזמה אפי' כי לא אמר איני יודע דהא כי אמר בחמש ואמרי ליה
בחמש עמנו היית יכול לומר צארבע היה אצל טעימי: ומשני **דיהבינן** לכו כולי **טעופייסו**. ואס יש מזמין כאן יכולין להזים
ע"י שעה וטעוהה ולומר לו כל השעה וטעוהה היית עמנו: **לרבי מאיר**. דאמר אדם טועה צ' שעות יהבינן לכו להני דשמיט' וגו'
מתחילת שעה ראשונה עד סוף חמש צין שניין להאי דשמיט' יהבינן ליה שעה ראשונה ושניה ושלישית ורביעית ולהאי דג' יהבינן ליה
עוד חמישית ותו לא דכי אמרי ליה להאי דשמיט' צבניה עמנו היית יש לומר טעימי שמי שעות לאחריו ומעשה היה צראשונה ועוד היה
לו לומר מעשה היה קודם לראשונה שעה אחת אלא צין עמנו ללילא לא טעו איניש וכי אמרי ליה ראשונה ושניה עמנו היית יש לו לומר
טעימי צ' שעות לפני שלישי ורביעית ואי אמרי ליה כל צארבע שעות עמנו היית הרי הוה ובעל שלש נמי יהבינן לקמיה ראשונה ושניה
ולצתריה יהבינן רביעית וחמישית ואי מומי ליה לכולהו חמש הוה: **ולרבי יהודה**. דאמר אדם טועה ג' שעות יהבינן לכו להקן
שלש וחמש דלכ"י ר' יהודה צקן מתחילת שעה ראשונה ועד סוף שית וצבעל שלש יהבינן לקמיה ראשונה ושניה. ודין הוא דנימצי ליה טפי:

אלא
שיתכן שיטעו, אבל אם יעידו בשעה ה' אין נותנין שלש שעות שהן ה' ורשיתו ושביעיתו בטעותם. למה שבחמש חמה
במורה, ובשבע חמה במערב, ואין אדם טועה בזה, וכענין הזה נותנין למעיד בשעה שביעית, ולא יזמין אלא אם כן יעידו
עליהם כי עמנו הימם משעה שביעית עד שעה עשירית. ואם יעידו בשעה ט' לא יזמין, אלא עד שיעידו שיהיו עמון משעה
שביעית עד שעה י"א, ולמה שנינו אחד אומר בשתי שעות ולא שנינו אחד אומר בשעה ראשונה, לפי ששעה ראשונה שהוא
שחית ושעה י"ב שהוא ערבית אין אדם טועה בהן. ודיוקן' הני מילי מדקדקין ר' יהודה אחד אומר ב' ואחד אומר ב'
עדות קיימת, ואמר רבא במעשה כי הוה בחולת ג' שעות הוה, וטעי האי דאמר ה' ג' שעות חסר משהו ראשונה. אי בסוף
ה' הוה משעה, והאי דקטני ג' טעי ג' שעות חסר משהו לפניו ומצטרפי, ש"מ דטעי אדם זה השיעור לפניו ולאחריו, וכענין
הוא אליבא דר' מאיר שתי שעות חסר משהו, וזולתי השעות שאין כן אדם טועה בהן, כגון שעה ראשונה שאין אדם טועה
בה שהיא ג', וכישי ד' וכיוצא בה.

(א) סנהדרין מ, ט (ב) נ"ל
ומקן, ג (ג) ש"ס, ד (ד) אמר
כ"ל, ו (ה) ומקן, ו (ו) נ"ל
בשם אומ' א"י יעידו,
(ז) דברים ט,

תורה אור השלם

1. וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין
הַמִּקֵּה וּבֵין גֹּאֵל הָדָם עַל
הַמִּשְׁפָּטִים הָאֵלֶּה
במדרב לה כד
2. וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת
הָרֹצֵחַ מִיַּד גֹּאֵל הָדָם
וְהִשְׁבִּי אֹתוֹ הָעֵדָה אֶל
עַד מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר נָס
שָׁמָּה וְקָשַׁב בָּהּ עַד מוֹת
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר מִשָּׁח
אֹתוֹ בְּשֶׁנֶּן הַקֹּדֶשׁ:
במדרב לה כה

הגהות הב"ח

(א) נ"ל צודקין אחרן
בשבע: (ב) רש"י ד"ה אמר
רבא ור"ה ואלא רחמנא
ה"ל: (ג) ד"ה אלא אמר
רבא לר' מאיר שהיה
מקיים עדותן אדם טועה
וכי את אלו דהיינו שמי
שמיט' כ"ל: (ד) ד"ה מעשה
וכי אדם טועה הס' ד'
ואכ"פ מיה' ולר' יהודה
כי משהו סה"ד: (ה) ד"ה
היו צודקין אחרן: (ו) ד"ה
חקירות אחד מהן איני:

מוסף תוספות

א. והאי דאמר חמש
בתחילת חמש וחד
מינייהו טעי בציר
משיעורא דאדם טועה.
ח' ה"ל, ב. דרדוקא
להקל בדקשן לכו דאמר
רחמנא ורשטין העדה
וגו'. מוס' להל"ה. ג. היה
דאמרין דאניו מגיד וחדו
ומגיד היינו בדבר התלוי
בסבא כגון בדיקות. מוס'
צ"פ לעיל יא. ד. צריכין
למשייליהו באזוה יום.
ח' ה"ל, ה. ב' שעות
לר"מ ולר"י. ו. שות
להל"ה. ו. ולא היה עמון
כי אם עד שתי רביעית.
ספ.

רבינו חננאל

ובא רבא ויהיה להני תרי
לישני דאביי ופשוטות
נינהו. ואוקמי' רבא הכי,
לדברי ר' מאיר אדם טועה
שתי שעות חסר משהו,
ומעשה כי הוה, פירשו
השעה שראו העדות או
בתחלת שעה שניה היה
זה שאמר שנים שפיר
אמר, והאי דאמר שלש
טעה שתי שעות חסר
משהו, לפיכך אמר עדותן
קיימת, אי בסוף שלש היה
המעשה, והאי דקאמר
בשתי שעות טעה שתי
שעות חסר משהו, והאי
דקאמר שלש שפיר אמר
לדברי ר' יהודה אדם טועה
ג' שעות חסר משהו,
מעשה כי הוה בתחלת
שעה ג' הוה, והאי דקאמר
ה' טועה ג' שעות חסר
משהו, או בסוף ה' היה